

amatérské / netradiční / loutkové / umělecký
divadlo / autorské / divadlo / přednes
divadlo

Dostává se Vám do rukou první číslo Divadelních zápisků, které by se měly stát informačním věstníkem amatérského divadla v Jihomoravském kraji. Budeme se zabývat nejen divadlem v nejvlastnějším slova smyslu, ale i uměleckým přednesem, divadlem loutkovým a všemi formami netradičního a autorského divadla. Budeme vycházet z vědomí, že právě v přítomné době prodělává amatérské divadlo složitý proces stylové diferenciacce.

Divadelní zápisky by chtěly informovat o dění v souborech a posilovat vědomí souvislostí mezi jednotlivými oblastmi amatérského divadla. Při respektování odlišnosti podmínek divadla amatérského a profesionálního budeme vycházet z toho, že divadlo je jen jedno, ať ho dělají profesionálové nebo amatéři, že vychází z jednoho základu, jediné dlouhé a bohaté tradice a sleduje obdobné zájmy a cíle. Nepovedeme proto ostrou dělicí čaru mezi amatérskou a profesionální oblastí, budeme vás upozorňovat na významné inscenace jihomoravských profesionálních divadel, které by pro vás mohly být inspirační, a nebudeme se vyhýbat obecnější aktuální divadelní problematice.

Podoba Divadelních zápisků, kterou máme na mysli a která by plnila své poslání, nemůže však vzniknout bez vás, bez vaší aktivní spolupráce. Radi budeme akceptovat nejen vaše návrhy, náměty, připomínky, zprávy a postřehy, ale i vaše kritické názory a polemická stanoviska. Všem nám prospěje, když o sobě budeme více vědět, a k tomu chtějí Divadelní zápisky s Vaší pomocí přispět.

red.

DIVADELNÍ ZÁPISKY

Letošní jubilejní 55. Jiráskův Hronov vstoupil už do historie, diskuse utichly, ceny byly rozděleny, tisk přinesl zprávy i hodnocení. Nicméně stojí zato zamyslet se znovu nad jeho letošní podobou a průběhem, nejen proto, že se ho zúčastnil i soubor z našeho kraje, ale zejména proto, že výrazně dokumentoval současné tendence v amatérském divadelnictví a naznačoval směr, kterým se asi bude vývoj v dohledné době ubírat. Hodnocení účasti jiho-moravského reprezentanta, souboru Sdruženého klubu ROH Kroměříž s hrou Oldřicha Daněka Životopis mého strýce, souvisí s těmito tendencemi bezprostředně.

Kroměřížští vystoupili v Jiráskově divadle právě uprostřed festivalu. Daněkova hra byla jediným zástupcem současné české dramatiky v programové skladbě, nepočítáme-li texty divadel netradičních. Jakkoliv Daněkovu hru uvedlo u nás několik profesionálních scén, jde stále ještě o předlohu nepřilíh vyzkoušenou, a navíc existují tři verze hry, což vše inscenátorům práci nijak nezjednodušilo. Nastudování herce a režiséra gottwaldovského Divadla pracujících Františka Houdka těžilo z moravské lokalizace hry a s pomocí škrťů i způsobu herecké interpretace akcentovalo spíše epickou, společensky historickou a humornou vrstvu předlohy, tak trochu na úkor vrstvy poetické a poselství obecně lidského. Inscenace stojí na třech zkušných a zdařilých výkonech. František Nedbal, který za svou kreaci Josky obdržel cenu poroty, Gustav Hrabal jako Josef a Otakar Vízdal jako bratr Alois utkvívají v paměti živými, vtipně charakterizovanými figurami, jsou dobře sehraaní navzájem a dovedou rychle navázat kontakt s publikem. Že režisér zvolil tu verzi hry, která dává nejvíce příležitosti právě těmto třem představitelům, je pochopitelné, protože ostatní herci ve svých výkonech takové plastičnosti a přesvědčivosti nedosahují. Navíc proti Daněkovi má inscenace ještě harmonikáře, který prochází celou hrou a svými hudebními vstupy ji datuje a svažuje dobovou atmosféru; v diskusích o představení se stal nejčastějším "jablkem sváru", když názory na jeho podobu a funkci v inscenaci se diametrálně rozcházely.

Protože o vystoupení kroměřížského souboru byl v Hronově mimořádný zájem, hrálo se vedle odpoledního a večerního i noční představení. Průběh všech tří byl důkazem známého faktu, že divadlo je součet jeviště i hlediště. Odpoledne se hrálo s chutí, svižně a v pohodě a publikum živě reagovalo a nešetřilo potleskem. Večerní představení bylo neoficiálnější. V hledišti zasedli čestní hosté, patroni a festivalová porota a na soubor přece jen padl stín z přemíry pocitu odpovědnosti. Inscenace poněkud ztěžkla, dílčí pointy ztratily ostří. Zato noční představení bylo zcela uvolněné a snad zas až příliš obrácené do hlediště, i když diváci k tomu svými živými reakcemi sami vybízeli.

Rozhovor s porotou následujícího dne měl přátelský ráz, souboru se dostalo uznalého hodnocení, zajímavá byla rozprava o scénografické složce. Hodnocení v diskusním klubu, vedené moderátorem Ludkem Richterem, bylo už kritičtější, dotklo se všech oblastí, počínaje dramaturgií přes scénografii až k hudebnímu doprovodu, nakonec však i zde došel kroměřížský Životopis mého strýce ocenění jako poctivé a na úrovni nastudované divadlo.

Mohlo by proto leckoho udivit, že v polovině recenzí a článků o hronovské přehlídce, které vyšly v denním tisku, nebyla o divadelním souboru SZK Kroměříž ani zmínka. Jejich představení zůstalo na okraji zájmu nikoli proto, že by bylo nekvalitní (méně úspěšná severomoravská Karolinka je zmiňována častěji právě pro problematičnost své inscenace), ale proto, že Životopis byla "klasická" inscenace, tradiční "staré, dobré divadlo", zatímco letošní Hronov žil ve znamení nástupu netradičního a autorského převážně mladého divadla. Z devíti souborů pouze tři uvedly divadelní texty v tak dalece původní podobě. Je charakteristické, že obě udělené ceny si odvezla právě divadla tohoto

typu: Vodňanská Šupina, která přijela na Hronov s hrou svého vedoucího a režiséra Františka Zborníka Vyber si, synku, a Divadelní klub Jirásek SKP ROH Česká Lípa s kolektivní improvizací na motivy Shakespeareovy komedie Jak se vám líbí. Nadšeného přijetí se dostalo i souboru MHA! Městského kulturního střediska v Lysé nad Labem, který uvedl vlastní scénář na motivy středověkých interludií pod názvem Tragedyje masopustu. Desítky neuspokojených zájemců se marně snažily dostat na uzavřená představení Klubu mladých divadelníků, kde soubory (Divadelní soubor OKS Liberec - Smoček: Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho a Doprapo OKDP Praha - Vonnegut, Lébl: Groteska) uváděly opět inscenace tohoto typu.

Jistě, je možno leccos namítat, třeba to, že netradiční divadla mají svůj Šrámkův Písek, Festival mladého divadla v Poděbradech, že Hronov by měl zůstat zachován pro tradičnější formy amatérského divadla. Ale současně je faktem, že nejvíce podnětů, osobitých pohledů a inspirace přinesla právě divadla netradiční. Ostatně hledání a pronikání nových způsobů interpretace, které by umožnily vyjádřit co nejpřesněji názory a záměry tvůrců, proniká stejně nezdědčitelně na scény amatérských i profesionálních "kamenných" divadel. Hronov tímto nástupem omládl v přeneseném slova smyslu i doslovně. Zaujatost a úroveň diskusí, které se z diskusních klubů přenášely všude, kde se sešlo pár lidí, vytvořily letos pracovní atmosféru, která je zárukou, že hronovská přehlídka, byť už pětadesátá, si své čelné místo mezi podobnými akcemi udrží i nadále. Čím bude její dramaturgie pestřejší, čím více žánrů, stylů a směřování se na ní bude střetávat, tím lépe.

Jaroslava Suchomelová

JIHOMORAVSTÍ LOUTKÁŘI NA 34. LOUTKÁŘSKÉ CHRUDIMI

Na základě výsledků krajské soutěže loutkářských souborů a malých loutkářských forem Jihomoravského kraje (Boskovice 29. - 31.3.1985) doporučila soutěžní porota na Národní přehlídku 34. LCH soubor Jitřenka Domu kultury ROH Zbrojovky Brno a soubor Říše loutek SK ROH Kroměříž. V prvním případě za volbu a realizaci náročné hudebně dramatického žánru (J.Jaroš-Z.Pololánik: Popelka) s přihlédnutím k inscenačnímu záměru, v druhém případě za působivou inscenaci pro dospělé diváky (Francouzská pouťová fraška Pláštěnka).

Letošní Chrudim, na které vystoupilo 11 souborů, byla pochopitelně závislá na stavu a kvalitách amatérského loutkového divadla v krajích, které prostřednictvím soutěže doporučují k postupu na vrcholnou přehlídku. Příznačným rysem letošní chrudimské přehlídky, který se objevuje i v našem profesionálním loutkovém divadelnictví, bylo usilování o získání dospělého diváka, jemuž byla adresována polovina představení.

Nejvýraznějším přínosem v tomto směru se stalo na 34.LCH představení hry Pohoda v podání svitavského souboru C. Z autentických textů B.Beneše Buchlovana a několika dalších autorů z období mezi dvěma válkami vznikla koláž, jejímž prostřednictvím se kolektiv zaměřil nad tím, co bylo a je dnes pokrokové. Vyzrálý a vážný pohled na svět kolem nás s úsměvným podtextem vyzařoval pohodou zevnitř souboru. Právě proto získal svitavský soubor v závěrečném hodnocení uznání za angažovanou inscenaci a režisér MUDr. Karel Šefrna ocenění za tvůrčí přínos. Další čtyři individuální ceny zdůraznily autorsko-dramaturgický přínos a výtvarné kvality inscenace Litvínovského souboru (za vtipnou parafrázi české historie), loutkoherecký výkon s marionetou (Louny) a hudebně zvukový plán inscenace (ÚPM Praha).

Na vystoupení jihomoravských loutkářů panovaly mezi účastníky chrudimského setkání rozdílné názory. Bohužel

v dokumentaci Zpravodaje, která komentuje představení nepřilíh šťastnou formou rubriky "Odslechnuto mezi diváky" a "Odslechnuto na poradu poroty", se objevují výroky značně nereprezentativní. Jednak jsou vyňaty z širšího kontextu názorů, jednak je jejich subjektivní výběr pochopitelně ovlivněn i příslušným redaktorem. Proto jsou to spíše útržky dojmů a pocitů, někdy ke škodě věci značně zkreslené, nedoložené a nepodstatné. Předchozí praxe stručných recenzí chrudimské poroty měla jistě své opodstatnění a hlavně obsahovala informaci i pro nezúčastněné. Ve finále individuálních výstupů s loutkou (uspořádaném Skupinou amatérských loutkářů při SČDO) v kategorii výstupů učitelé MŠ si odvezla prvenství Zdenka Jeníčkova z Gottwaldova. Vystoupila s vlastní úpravou veršů Josefa Bruknera Pejzkové z malého náměstí v prostém a přesvědčivém podání. Na jevišti Divadla Z. Nejedlého v Chrudimi však chyběl kontakt s divákem a komorní prostředí, pro které byla scénka ilustrativního charakteru vytvořena. Skupina JÁDRO souboru Říše loutek Kroměříž získala největší ohlas s jarmareční francouzskou fraškou Pláštěnka v mimodivadelním prostoru pod širým nebem. Pokus realizovat menšíkářský text v tradiční marionetové podobě přinesl dílčí vklady, zejména v hereckém vyjádření postav vedoucího a režiséra souboru J.Lišého. Hodnocení poroty ocenilo zajímavou českou variantu francouzského textu, výtvarné pojetí i herecký projev marionet. Vyznění poškodil nepatřičný rytmus. Popelka brněnské JITŘENKY byla přijata jako velká barevná podívaná v monumentálním pojetí a jako snaha o iluzivní loutkové divadlo. K emotivní hudbě Zdenka Pololáníka byla vytvořena animovaná ilustrace s černodivadelními loutkami, již je nesnadné jednoznačně klasifikovat jako pantomimu nebo jako balet s loutkami. Přehlídková porota sympatizovala se souborem mladých lidí zapojených do představení, avšak postrádala jejich tvořivý podíl při formování konečného tvaru. Za odsouzení stojí některé urážlivé výroky adresované inscenaci ve Zpravodaji.

Předjubilejní 34.LCH naznačila v představeních i v řadě dalších akcí bohaté možnosti amatérského loutkového divadla, především při zacílení dovnitř činnosti souborů. Chudí zisk pro jihomoravské loutkářské soubory poukazuje na současný stav, třebaže celkový průměr je i v jiných krajích dosti obdobný. Jistěže to není omluvou ani dostačujícím argumentem, ale pouze konstatováním skutečnosti, kterou nelze změnit ze dne na den. Předpoklady k dalšímu vývoji je nutno hledat v rezervách i v dlouhodobě koncipované metodické pomoci, jejíž první výsledky prezentovala už letošní krajská přehlídka.

(zha)

Z TISKU

Nevyužitá šance

Zajímavý poznatek má více porotců krajských, ale i celostátních soutěží zájmové umělecké činnosti. Vítězné kolektivy, když je dva až tři měsíce po soutěži doporučí organizátorům různých školení, aby předvedli ukázková čísla ze svého repertoáru - občas i zklamou, zdaleka se nesnaží tak jako při soutěžních přehlídkách. Jak je to možné? Zdá se, že i ty nejvyspělejší kolektivy zájmové umělecké činnosti po získání nejvyšších poct někdy přestávají cítit potřebu pravidelných nácviků. Zatímco před soutěžními přehlídkami se scházejí téměř denně a do úmoru nacvičují, po jejich skončení si obvykle dopřejí odpočinek, takže když potom mají neplánovaně vystoupit, nejsou náležitě připraveny. Bylo by tedy asi třeba vážněji se zamyslet co dále s vítěznými kolektivy a jednotlivci v soutěžích zájmové umělecké činnosti. Proč by nemohli vystoupit na některé profesionální nebo poloprofesionální scéně, třeba jen na určitý čas? Podobně to úspěšně řeší třeba v sousedním Maďarsku. Žel, u nás se často stává, že kolektivy zájmové umělecké činnosti nastudují programy, které jsou na opravdu vysoké úrovni, avšak kromě soutěží, přehlídek a slavností nebývají uplatněny, planí a jako programy se vlastně rozpadají. A to je škoda, protože vystoupení těchto amatérských kolektivů nejednou zastíní i ty profesionální.

(fm)

(Rudé právo 31.8.1985)

Ochotníci nechodí do divadla?

V listopadu a v prosinci loňského roku dostali návštěvníci vybraných představení v Janáčkově a v Mahenově divadle, v Redutě, v Divadle pracujících v Gottwaldově a v Horáckém divadle v Jihlavě dotazníky s 27 otázkami, které tvořily základ sociologického průzkumu návštěvnosti jihomoravských divadel. Šetření prováděla průzkumová skupina Krajského kulturního střediska v Brně pod vedením PhDr. Jaroslava Hubáčka a jeho první fáze je dnes shrnuta a zhodnocena. Jedna z otázek zněla:

Hrával jste někdy nebo hraje amatérsky divadlo?

Amatérské hraní divadla	Divadlo						celkem
	Reduta	Mahe- novy	Janáč- kovo	Brno celkem	Jihla- va	Gottw.	
N (počet resp.)	761	1347	3464	5572	1592	2310	9474
nehrával a nehraje	66,0	64,9	69,3	67,8	64,0	69,7	67,6
hrával	31,5	32,1	27,7	29,3	29,0	27,2	28,7
hraje	1,8	1,8	1,5	1,6	3,1	2,2	2,0
bez odpovědi	0,7	1,2	1,2	1,2	1,2	0,2	1,7
celkem (%)	100	100	100	100	100	100	100

Z celkového souboru respondentů téměř třetina (30 %) respondentů hrávala nebo hraje amatérsky divadlo, i když podstatně více diváků hrávalo v minulosti (29 %), než hraje nyní (2 %).

Podle jednotlivých divadel nejsou významné rozdíly, snad jen publikum jihlavského divadla je v amatérském hraní divadla poněkud aktivnější.

Výsledky jistě stojí za pozornost i za zamyšlení. Opravdu navštěvují amatérští divadelníci tak málo profesionální scény?

O Wolkrově Prostějově se letos mluvilo málo a jaksi rozpačitě. Snažila jsem se dopátrat, proč, a jedné odpovědi se mi dostalo z pera Josefa Chuchmy v 35. čísle Mladého světa:

"Důvod je trochu neveselý - v Prostějově, jemuž se v době přehlídky říká "hlavní město poezie", příliš nadšení z atmosféry a z předvedeného zacházení s poezií nevládlo. Přitom ne vše bylo špatné."

První otázku jsem položila dr. Ivanu Němcovi z pedagogické fakulty WJEP, který se po léta zabývá uměleckým přednesem:

Byl jste členem poroty Wolkrova Prostějova, a nikoli poprvé. Sdílette tento názor, anebo to podle Vás letos vypadalo v Prostějově jinak?

"Myslím, že článek J. Chuchmy v 35. čísle Mladého světa je objektivní. Soutěž osmi recitačních kolektivů a divadel poezie, která má představit to nejlepší, co se v tomto oboru ZUČ zrodilo v jednotlivých krajích, nemohla opravdu jako celek vyvolat nadšení. Je však také pravda, že z těchto osmi pořadů byly dvě inscenace mimořádně úspěšné, dvě dobré a zbývajících čtyři značně problematické, takže málokoho mohly zaujmout. Kdybychom tedy poměr úspěšnosti vyjádřili sportovně, vyšlo by nám nejspíš skóre 4:4. Ale remíza, jak je známo i ze sportovních polí, vyvolává někdy rozpaky a vede k nemastně neslaným hodnocením, která vyúsťují v málo říkající závěr, že to totiž nebylo tak špatné, ale že to mohlo být lepší nebo naopak horší."

Pravda, pamatuji některé ročníky Wolkrova Prostějova, v nichž se na tzv. špici objevilo více souborů než pouhé dva, jak tomu bylo letos. Byly to ročníky, v nichž se zároveň daleko ohnivěji diskutovalo, vzrušeně polemizovalo a přelo jak na "oficiálních" diskusních setkáních s porotou, tak v kuloárech dlouho do noci. Vzpomínám na to rád. Byly ovšem také ročníky, kdy se porota pokoušela marně diskusi rozproudit, kdy se zdálo, že jednomu souboru je jedno, co a jak dělá soubor druhý, že se poslušně vyslechli názor poroty a nebylo o čem mluvit. Letošní Wolkrova Prostějov nešel ani k jedné této krajnosti. Při rozbořech bylo sice o čem mluvit, ale docházelo k dosti vzácné názorové shodě. Ale to je právě věc, kterou nepovažuji za nejlepší, neboť každá polemika by měla vést k rozvlnění, jež v budoucnu může připlavit něco nového, objevného jak v myšlence, tak i ve tvaru."

Vždycky budou asi na WP soubory zkušební, které obvykle naplní pověst favoritů, která je předchází (viz Vašínkův Orfeus Praha a Lopatkova Nepojízdná housenka Brno). Vedle nich však budou zároveň inscenace, z nichž je zřejmé, že soubor teprve začíná hledat prostředky pro své vyjádření. Osobně bych však uvítal, kdybych u těchto druhých souborů cítil ono hledačství a vnitřní názorový svár daleko víc než tomu bylo letos. Bylo by lepší, kdybych mohl říci, že soubory se přišly porvat o svůj NÁZOR, byť ho zatím ještě nedovedou zcela vyjádřit. Ale právě to poslední letos říci nelze, a proto asi tak málo nadšení."

Poezie nikdy nebyla ani nebude masovou záležitostí. Ale rozhlédneme-li se okolo sebe, zdá se, že je na výsluní zájmu mladých lidí ještě méně, než před několika lety. Autor citovaného článku v Mladém světě o tom říká:

"Teoretici, kritici i samotní autoři a nakladatelští pracovníci přiznávají, že co do čtenářského zájmu je poezie na ústupu."

Druhá otázka patřila dr. Milanu Blahynkovi, CSc., pracovníku Ústavu pro českou literaturu ČSAV v Brně:

Jste teoretik, kritik, editor, člen poroty Wolkrova Prostějova, znáte situaci z několika stran. Je tento názor příliš pesimistický, nebo představuje současný stav opravdu odliv zájmu o poezii a její interpretaci?

"Před pár lety se možná mohlo zdát, že je poezie "na ústupu", i když ani tehdy sama neustupovala. Pravda je, že je macešsky odstrkována například v naší televizi, a to je na pováženou. Vrátil jsem se nedávno z makedonské Strugy, ze Stružských večerů poezie, kde jsem viděl něco u nás nepředstavitelného: celý tříhodinový básnický maratón Mosty tam snímala televize - zatímco naše televize vyřídí například Wolkrova Prostějov často jen kratičkým šotem. Nebo stačí připomenout, o kolik víc času se dostává poezii v sovětské televizi. Pomyslíme-li na to, jak obrovský vliv televize má a jak naše televizní vysílání poezii odbývá, je vůbec div, že se verše stále čtou a že poezie odolává. V posledních letech zájem o poezii dokonce zase stoupá, některé knížky veršů se už večer v den vydání neseženou, ať je to klasik Poe, ať Jiří Žáček, ještě včera počítaný za mladého básníka, v soutěžích a v redakcích je nával talentovaných rukopisů, období odlivu zájmu o poezii je už víceméně za námi. Příkladili se o to básníci různých pokolení poctivou a soustavnou prací v posledních deseti patnácti letech. Pokud jde o interpretaci, jsou zákonitě roky silnější a roky slabší. Uvážíme-li, že ani nejlepší recitátoři nemají takové vyhlídky na společenské uplatnění, jaké má i celkem průměrný zpěvák, může se nám jevit dnešní stav zájmu o interpretaci málem jako zázrak. Řekl bych, že je to něco lepšího než zázrak. Je to vědomí o nenahraditelnosti poezie a taky vnitřní jistota mladých lidí, že poezie má budoucnost, ačkoli velká publicita a popularita zatím z pení a tím méně z recitace dnes ještě nekyne. Ale stačí trochu změnit podmínky ve prospěch poezie, dát interpretům básní takové šance, jakých se dostává zpěvákům nejbanálnějších písniček, - a svět užasne, jaké bohatství tvůrčích a interpretačních sil v poezii máme a co dokážeme."

Nepojízdná housenka reprezentovala letos na Wolkrově Prostějově Jihomoravský kraj a odvezla si Zvláštní cenu poroty a Cenu diváka. Třetí otázka proto směřuje k zakládajícímu členu souboru Aleši Bergmanovi:

"Jako člen souboru, který dnes představuje špičkovou kvalitu mezi divadly poezie, vidíte zřejmě situaci zas z trochu jiného úhlu. V čem je problém? V přístupu mladých k poezii, v nezájmu, v zastaralé koncepci Wolkrova Prostějova?"

"Že by to bylo v zastaralé koncepci samotného Wolkrova Prostějova si nemyslím. Plní poměrně dobře úlohu soutěžní přehlídky již hotových, ve většině případů také konečných tvarů zpracování poezie toho kterého souboru či jednotlivce. A takovéto tvary jsou také rozebírány porotou, diskutuje se o nich na veřejných hodnoceních. Jásá se a pláče, horuje se... A uděluje se ceny. Víc asi WP obsáhnout nemůže. Zastaralé a nedostačující je ale asi metodické vedení těchto souborů a jejich materiální zabezpečení. Chybí literatura, pracovní setkání divadel poezie atd. Vždyť k jakým pramenům se mají např. obrátit studenti středních škol, jejichž soubory tvoří možná největší část recitačních kolektivů a divadel poezie? A z jiné strany: víte, jak je těžké sehnat třeba jen jednu žárovku do reflektoru? O prostorách na zkoušení už ani nemluvíme."

A jak je to s přístupem mladých k poezii? Se zájmem o ni? Jestliže jí někdo potřebuje, tak si k ní cestu najde. A jestliže zájem o poezii v poslední době u mladých lidí upadá, nebude to jen jejich vinou, ale vinou poezie samotné a způsobů, jakými je mladým lidem podávána. Od základních škol po masové sdělovací prostředky. A vinou kvalit (nebo nekvalit), které se někde dostávají na její místo."

Ponechme náš rozhovor otevřený. Další odpovědi na další otázky se už možná rodí v souborech, které hledají vyjádření svého tématu právě prostřednictvím poezie."

Otázky kladla J. Suchomelová

ROZHOVOR

NAŠE LETNÍ ŠKOLY

"Letní herecká" v Lysicích

Je to akce, která se letos konala podesáté - už to je důkazem její úspěšnosti, užitečnosti a oprávněnosti. Po každé se na ni hlásí mnoho uchazečů a také letos byl zájem tak veliký, že by se musela konat ve dvou turnusech, aby se dostalo na všechny - už to svědčí o její přitažlivosti, atraktivnosti a potřebnosti.

Ano, řeč je o letní herecké škole, organizované Krajským kulturním střediskem v Brně, která proběhla letos v polovině července opět v Lysicích u Brna. Sjezdy se na ni čtyři desítky amatérských herců a režisérů, někteří poprvé, někteří jako posluchači druhého ročníku. Pod vedením pětičlenného pedagogického týmu, který tvořili doc. P. Hebeský, R. Míhula, J. Janovská, T. Vondrovic, Z. Boubelík a K. Cón, tedy dva režiséři, herečka, hudební režisér, choreograf a hudební skladatel, zabývali se v jednotlivých pracovních kroužcích elementárními prvky režijní a herecké tvorby. Začínalo se od hlasových a dechových rozcviček, herci se učili smát a plakat, pohybovat se na scéně, navodit pocit a prožitek, spojit slovo s pohybem a zas je od sebe oddělit, režiséři probírali základní typy aranžmá, práci s textem, vedení herců. To, co se dopoledne naučili, procvičovali odpoledne prakticky v drobných etudách a scénkách.

Týden může být doba krátká i dlouhá, podle toho, čím je naplněn a jak je využit. Společným jmenovatelem všeho počínání na letní herecké škole v Lysicích byla snaha o co nejúčelnější využití času a o získání co nejzevrubnějších znalostí. Nejde o to, udělat z někoho za týden herce či režiséra. Jde o zvládnutí základů, o pochopení principů tvůrčího přístupu, o schopnost samostatné práce na sobě. To vše letní herecká škola svým účastníkům dala a přispěla tak svým podílem i letos k úrovni amatérského divadla v Jihomoravském kraji.

jeu

Letošního ročníku Letní školy pantomimy, která byla KKS připravena ve spolupráci s ÚKVČ Praha ve Strání, okres Uherské Hradiště, se zúčastnilo 37 zájemců o tento tanečně dramatický obor. Celkem bylo rozesláno 185 informačních dopisů, které propagovaly tuto vzdělávací akci Krajského kulturního střediska Brno po celé ČSSR.

Poměrně velkému počtu frekventantů se věnovalo pět lektorů (Zdeněk Švehla, Vladimír Gut, Jiří Amerling, Jana Jančová, Zdeněk Janč). Seznamovali účastníky se základními pantomimickými technikami, praktickou dramaturgií, baletní přípravou, hereckým výrazem, základní a taneční pohybovou přípravou. Zajímavým obohacením školení byla ukázka metodiky základů stepové techniky. Součástí fyzicky náročného programu byly i ranní rozcvičky ke zlepšování kondice mladých frekventantů.

Program celého kursu probíhal podle organizačního řádu, který rozděloval pracovní den do 5 dvouhodinových celků, tvořených jednotlivými semináři a přednáškami. Všichni frekventanti byli rozděleni do 2 pracovních skupin, práce proto probíhala na více místech najednou - v tělocvičnách ZDŠ Strání a v sále OB Strání. Náročnému programu odpovídalo i sázení restaurace Zámeček, která nám poskytla příjemné ubytování i stravování. (Drobné nedostatky byly řešeny k oboustranné spokojenosti.)

Lektoři a frekventanti Letní školy pantomimy 1985 hodnotili celou akci velice kriticky, u všech však převládalo uspokojení z dobře vykonané práce. Pro příští období bude vhodné přijímat do kursu nanejvýš 25 účastníků, což zaručuje dobré využití lektorů i kvalitní probraní látky.

Letní školy pantomimy je přínosem pro mladé zájemce o tento obor - v příštích letech budeme v započaté tradici pokračovat.

vjč

TÝDEN PRACOVNÍ A PŘÁTELSKÉ ATMOSFÉRY (o soustředění dramatické výchovy v Lysicích)

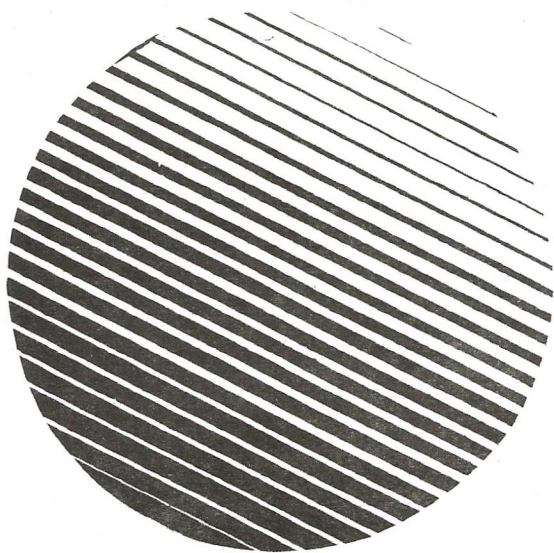
V prvním červencovém týdnu se do Lysic v blanenském okrese sjelo 35 zájemců o dramatickou výchovu dětí. Týdenní letní soustředění, pořádané Krajským kulturním střediskem v Brně v polovině prvního roku dvouletého cyklu vzdělávání v oboru dramatické výchovy dětí, se řídilo vzorovými osnovami ÚKVČ pro tuto činnost v intencích lidové konzervatoře.

Intenzivní celotýdenní práce se zabývala čtyřmi oblastmi: metodiku dramatické hry vedla Jindra Delongová, dlouholetá vedoucí kolektivu PIRKO při DPM města Brna a Soňa Pavelková z LŠU Praha, úvodem do režijní práce se zabýval Luděk Richter z DAMU Praha, výtvarným seminářem Silva Škrášková z Brna, pohybovou výchovu měl na starosti Aleš Záboj, člen kolektivu vedoucích souboru PIRKO.

Práce všech pedagogů byla na vysoké úrovni a splnila svůj cíl - poskytnout vedoucím dramatických kroužků dětí i mladým zájemcům o tuto činnost základy režijních znalostí, metodiku dramatické hry a ukázky propojení výtvarných činností a pohybových improvizací v souvislosti s dramatickou výchovou. Součástí pohybové výchovy byly pravidelné denní rozcvičky zaměřené na svalovou práci, držení těla, tempa a rytmu pohybu.

Všichni seminariisté pracovali po celou dobu soustředění přesně podle svých denních časových plánů a plnění všech pracovních povinností se věnovali svědomitě s nejvyšším pracovním zaujetím. V závěru kursu vyjádřili přesvědčení, že nové poznatky a zkušenosti, které během soustředění získali, využijí v práci s dětmi.

— NAŠE SOUBORY NA ZAHRANIČNÍCH FESTIVALECH —

JITŘENKA NA MEZINÁRODNÍM FESTIVALE V NSR.

Vlastnímu zájezdu brněnského souboru LD Jitřenka Domu kultury ROH Zbrojovky Brno do Karlsruhu v NSR předcházelo hostování souboru SANDKORN v Brně koncem května 1985. Soubor z NSR sehrál pro diváky dvě hry v pěti představeních a shlédli rovněž inscenace brněnské JIŘENKY, z nichž jedna byla vybrána pro festival.

Mezinárodní festival amatérského divadla a malých forem se koná v západoněmeckém městečku Karlsruhe, v blízkosti francouzských hranic, každý druhý rok. Ve dnech 19. - 23. července 1985 probíhal už jeho třetí ročník za účasti 35 souborů z 10 zemí (ČSSR, Jugoslávie, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Francie, Irsko, Itálie, Tanzánie, NSR). Celkem se uskutečnilo 74 vystoupení, přičemž z několika zemí přijely na festival dva soubory (Polsko, Itálie, Jugoslávie). Jediné Československo bylo zastoupeno třemi reprezentanty.

Převaha domácích souborů, mezi nimiž i hostitelské divadlo Sandkorn, jako spolupořadatel festivalu, předvedlo čtyři inscenace, se projevila v nadbytku kabaretních, revuálních a cirkusových pořadů. Tuto invazi zábavy tak zvaně lidového ražení bez náročnějších ambicí doplnilo několik málo pozoruhodných vystoupení, k nimž bezesporu náležela i představení souborů ze socialistických zemí.

Z našich souborů bylo divácky nejúspěšnější vystoupení slovenského Divadla v podzemí z Kremnice. Hra s titulem "Smetišťe" nabídl k zamyšlení současné problémy, týkající se znečišťování životního prostředí i narušování mezilidských vztahů. Divadelní soubor Jirásek z České Lípy, který si z letošního 55. Jiráskova Hronova odvezl jedno z nejvyšších ocenění, sehrál na festivalu volnou úpravu hry W. Shakespeara Jak se vám líbí? Vlažné přijetí i malá účast diváků svědčily o tom, že se inscenace vymykala ze zaměření celého festivalu. Třetím souborem z ČSSR byl kolektiv loutkového divadla JIŘENKA Domu kultury ROH Zbrojovky Brno. Brněňští loutkáři sehráli na festivalu tři

představení Generálské operky Z. Bezděka a O. Růdla, která sledovalo přibližně 150 malých i velkých diváků (stejně početně byla navštívena i představení souborů z Kremnice a z České Lípy). Inscenace svým pojetím (divadlo masek v kombinaci s hrou loutek) byla mezi ostatními ojedinělá. Antimilitaristické zaměření i prezentace hudebně dramatického žánru v přesné souhře všech složek (režie František Písek, zasloužilý pracovník kultury, výprava Zdeněk Juřena) zaujala diváky více v první polovině.

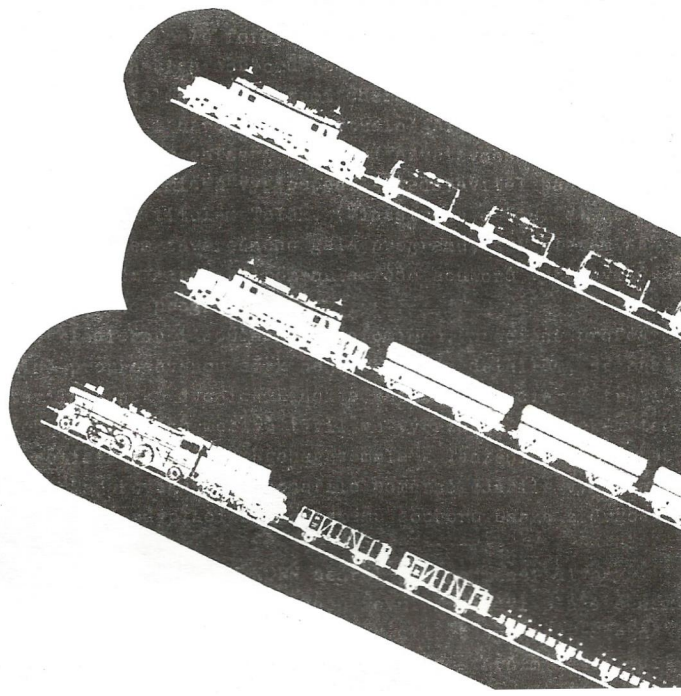
Na rozdíl od ostatních souborů na festivalu, předkládajících zhruba malé formy značné rozdílné kvality, byl pro vystoupení našich souborů (a do jisté míry pro všechny soubory socialistických zemí charakteristický ucelený divadelní tvar i náročnější, aktuálnější myšlenková koncepce. Jednoznačný ohlas i nejvyšší návštěvnost měla na festivalu pantomimická vystoupení. Představitel pantomimických etud s titulem Tulák, (Minestrone - Itálie) se stal i moderátorem závěrečného gala programu, při kterém se v cirkusovém stanu připomenula řada souborů vybraným číslem ze svého programu.

S klasickou i současnou pantomimou, precizně profesionálně propracovanou až k nejdrobnějším detailům, se představila ženská dvojice Pinok a Matho z Francie. Z tradičních folklórních motivů těžil ve výrazovém rytmickém tanci sólista Nkwabi E. Ngahagasamala z Tanzánie. Jádrem básně V. Majakovského se podařilo poměrně zdařile vyhmátnout v jevištní adaptaci studentskému souboru Daska z Jugoslávie.

Domácí soubor SANDKORN sehrál pro nejmenší diváky, stejně jako v Brně, uplakanou revui Krokodýl pláče s námi, která se dotýká některých složek citové výchovy. Stejně tak hra "Hledání přítele", adresovaná starším dětem, citlivě naznačuje řešení složitého problému: na příkladu uzavřeného a osamocенého chlapce jsou divadelně demonstrovány jeho vnitřní pocity při formování vztahů k rodičům a spolužákům.

Mezinárodní festival amatérského divadla v Karlsruhe přinesl dílčí podněty pro všechny zúčastněné. V mnohém však byl zklamáním pro naše soubory, které očekávaly tvůrčí atmosféru a zejména výměnu zkušeností. I tak si však přivážíme cenné zkušenosti, kterých bude možno v budoucnosti využít.

(zha)

S divadlem na Iberském poloostrově (1 jinde)

V portugalském městě Portu se letos od 23. do 26. května konal 2. Mezinárodní festival mladého divadla pořádaný amatérským divadlem Caixa de Pandora a ministerskou organizací FAOJ. Československým reprezentantem na této přehlídce bylo brněnské Divadlo X při MKS SKN s barokní lidovou hrou anonymního autora "Komedie o Františce a Honzíčkovi". Divadelní kontakty s Portugalci z Porta se datují od roku 1982, kdy tam úspěšně vystoupil loutkářský soubor Divadlo C ze Svitav na festivalu divadla pro děti a mládež Fazer a Festa. Naše letošní účast byla tedy pokračováním dosavadní spolupráce a vzájemných návštěv. Současně byla tato cesta příležitostí k sehrání dalších šesti představení ve francouzském Bourges, v Santanderu (2 x), Madridu a v Lisabonu (2 x).

Festivalu v Portu se zúčastnilo 6 skupin domácích a 3 ze zahraničí (kromě nás Angličané a Holanďané). Organizace festivalu se podobala našemu Šrámkovu Písku, tzn. 2 - 4 představení denně s následnou diskusí souborů s obecností. Tématem festivalu bylo amatérské (pokud možno netradiční, experimentální) divadlo hrané mladými lidmi a věnované problémům mladé generace. Pořadatelé to vyslovili v základním heslu: Setkání (mladých lidí s rozdílným temperamentem), Sdílení (konceptů a myšlenek), Konfrontace (různých forem a estetik).

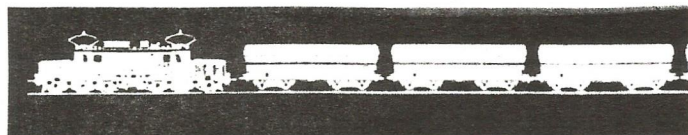
Portugalské divadelní skupiny patřily vesměs (s výjimkou pořádatelského souboru) do kategorie středoškolských divadel, kde se zřejmě tento žánr divadla nejvíc pěstuje (na rozdíl od nás, kde je netradiční divadlo na střední škole stále jen výjimkou). Inscenace těchto souborů sledovaly většinou jedno téma bez snahy o složitější strukturu, na některých bylo vidět poučení technikami a postupy obvyklými na různých workshopech. Použité scénické prostředky byly co nejjednodušší, někdy se hrálo pouze ve stylizovaných kostýmech v prázdném prostoru (Caixa de Pandora). Pro portugalské divadlo je v současnosti asi nejdůležitější jeho výchovná funkce (jak uvnitř souboru tak i vůči publiku), často s patrným podceněním funkce zábavné. Tato orientace vyplývá ze společensko politické situace relativně mladé revoluce, ze snahy překlenout dosavadní obrovské sociální rozdíly, zbavit zemi analfabetismu atd. Přesto jsme z některých vystoupení cítili velkou míru autenticity ve spojení s promyšlenou scénickou koncepcí. Takové bylo např. vystoupení skupiny Teatro Experimental de Comporta s inscenací Morte e Vida Severina (Smrt a život Severina), která uvádí v žánru divadla poezie rozsáhlou poemu o těžkém údělu portugalských vystěhovalců v Brazílii. Představení se vyznačovalo silnou expresivitou ve spojení veršů, živé hudby a kolektivního pohybu. Pocit, že herci bezprostředně vypovídají o vlastním osudu, byl dán i skutečností, že členové souboru pocházeli z vesnice jižně od Lisabonu, v níž vesměs žijí potomci těchto vystěhovalců.

Ostatní školní divadla zdaleka této úrovně a opravdovosti nedosáhla. Zajímavým příspěvkem zahraničního souboru bylo představení Anyone but me (Kdokoliv ale já), autorské představení holandských studentů z Utrechtu, obor pedagogika-dramatická výchova (také jeden rozdíl v přípravě učitelských kádřů).

A co X-ka s Františkou? V souvislosti s ostatními festivalovými představeními, která brala sama sebe poněkud příliš vážně, snad byla Komedie o Františce žádoucím osvícením, vpádem rozpoutaného veselí, robustní divadelnosti a hravé kreativity, jakýmsi vyvážením celkového obrazu. Ohlas u publika byl pro nás až neuvěřitelně spontánní a bouřlivý, což se ostatně týkalo všech představení, ať už jsme hráli před 600 školními dětmi v Santanderu nebo před měšťanským publikem v Bourges nebo dělnickým obecním v Lisabonu či před vysokoškolskými v Madridu. Možná, že se to dá vysvětlit jižním temperamentem, ale

pro nás to bylo každopádně pohazením na duši a satirickou fackou za náročnou přípravu. Vyšli jsme obecněstvu vstřícně překladem zásadních pasáží hry do příslušného jazyka (ti, kteří si nebyli jisti vlastní pamětí, vyráběli neuvěřitelné taháky, které vše ještě vylepšily), překladatelka Markéta v roli Druhého Anděla uváděla na začátku obecněstvo do děje a posléze byla tím strážným duchem, který napomohl, kdykoliv se něco zadrhlo. České lidové divadlo tak potěšilo stovky diváků, do té doby sotva tušících, že existuje nějaké Česko nebo Slovensko a souboru se dostalo četných uznání projevených nejen pozváním k dalším návštěvám, ale třeba i formou gastronomických redovének nad místními specialitami. A někteří členové souboru se mohli nadechnout i vůně okamžité popularity, to když se např. po dětské autogramiádě v Santanderu ozvalo v parku u moře ze skupinou našich herců hřejivě skandování Mag-da, Mag-da ... (to na důkaz přízně představitelce Anděla).

Zdeněk Turda

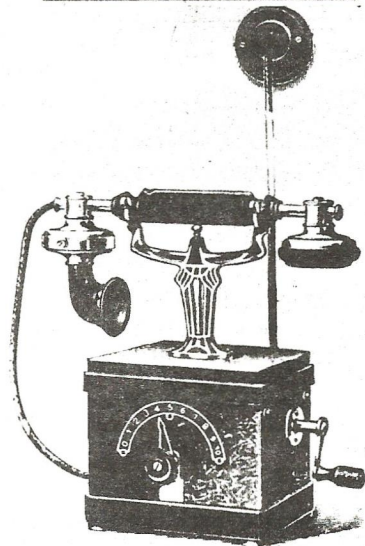

Úvaha nejen dislokační

Pamětníci si jistě vzpomenou na velké stěhování brněnských divadel, ke kterému došlo právě před dvaceti lety, když byla 2. října 1965 otevřena nová divadelní budova, dnešní Janáčkovo divadlo. Od té doby chodíme na inscenace činohry Státního divadla do Mahenova divadla, jak byla nazvána historická budova Na hradbách, pro potřeby činohry bohužel málo vhodná, do Divadla bratří Mrštíků na Lidickou ulici a Večerní Brno navštěvujeme v Divadle u Jakuba. Zdá se, že v dohledných letech by se Brno mělo dočkat další divadelní budovy, jejíž projekt slibuje vyřešit mnohaleté provizorní umístění Divadla na provázku.

Situace s divadelními sálami zůstává však v Brně i nadále neutěšená. Mnoho let čekáme marně na slibovanou scénku pod jevištěm Mahenova divadla, která by poskytla přístřeší aspoň hercům Státního divadla. V Brně dnes prakticky nemohou hostovat divadla typu pražské Violy, protože je není kam umístit, a tak jedno divadelní odvětví vlastně odumírá, i když umělecké síly z domácích zdrojů by se pro ně našly. Brno by snad "uživilo" celotýdenní provoz netradičního divadla, kde by se v hledišti scházelo především mladé publikum a na jehož programu by se mohli střídavě podílet profesionálové i amatéři, soubory domácí i hostující.

Kdyby se to vše mohlo sejít pod jednou střechou, nebylo by to jen provozní a existenční zajištění, ale zcela nepochybně i významná vzájemná inspirace a výzva pro všechny zúčastněné. Současný stav netradičních divadel v Brně by zaručoval úroveň slušně vysokou, o publikum by asi nouze také nebyla. Zůstává tedy stále ta základní otázka: Je zřízení takového sálku, který by měl cca 150 míst, v Brně opravdu tak naprosto nemožné a neuskutečnitelné?

Jak se dělá dílna v Uherském Hradišti

Na téma dílny pro členy netradičních autorekých divadel občas vznikne v krajském poradním sboru větší nebo menší diskuse: není sporu o tom, že bychom v kraji potřebovali rozvinout tento způsob práce. Asi tak jako pracují Kluby recitátorů nebo vedoucí dětských dramatických kolektivů soustředění v dlouhodobém semináři v KDPM (kolem Pirka).

Dílna má své specifika - to hlavně je nutný čas pro dosažení dostatečné "pracovní teploty" ve skupině, její soudržnosti na jedné straně a uvolnění individuální kreativity na straně druhé. Proto téměř nemá smysl pořádat taková setkání o víkendu - účastníci se za tu dobu sotva poznají. Určitá možnost tu ovšem je - vzniká tam, kde se setkání typu dílny organizuje pro skupinu lidí, kteří se již znají, tzn. v rámci jednoho souboru nebo i jednoho okresu. To je právě případ Uherského Hradiště, kde OKS pořádá pravidelně dvakrát ročně dílnu pro členy svých studentských souborů (dva soubory z gymnázia, třetí z LŠU). Tento způsob setkávání si vymysleli Miroslav Potyka a Lea Sedláčková za živé spolupráce dr. Pelána a prof. Omelkové.

Začíná se v pátek odpoledne tím, že se všichni sjedou na některou vypůjčenou rekreační chatu a na úvod se uspořádá buďto teoretický seminář (např. z historie malých divadel) nebo setkání s někým zajímavým z této oblasti (Přemysl Rut, Mojmír Maděříč a jiní).

Sobota a neděle pak bývá věnována cvičením z jednoho tematického okruhu, např. koncentrace, důvěry, relaxace, až k improvizacím a kolektivním etudám. Např. poslední dílna v červnu t.r. měla na programu vystoupení portugalského souboru Caixa de Pandora a v sobotu a v neděli hru s materiálem s tématy:

- noviny jako noviny
- noviny jako cokoliv.

Od individuálních etud přes kolektivní jsme se dostali až k vyvrcholení ve spontánním kolektivním třeštění, kdy se hromada novin proměňovala bez zastávky z jedné věci do druhé (např. jenom voda na všechny způsoby apod.), což trvalo několik hodin až do úplného vyčerpání a defenestrace lektora. Sotva jsme si na závěr stačili říci, co asi přijde.

Nevim, jak je tomu v jiných okresech, svého času se o podobný typ dílny pokoušeli ve Vyškově. Na uherskohradištských se mi líbí pravidelnost a přátelská uvolňující atmosféra těchto pracovních setkání. Těžko říci, zda by se takový podnik dal uspořádat v krajském měřítku, ale pro okresy by to možná byl způsob, jak rozvinout právě ty stránky v tvorbě malých divadel, které se nedají "naučit" ani odkoukat, které se musí prožít a tak pochopit, jaké místo jim v divadelním procesu přísluší.

Setkání divadelníků tří krajů

Na začátku května se sešli v Karolince v Severomoravském kraji amatérští divadelníci Severomoravského, Jihomoravského a Západoslovenského kraje. Co vedlo k tomuto setkání?

Oblast amatérského divadla je velmi mnohotvárná a na její formování má vliv řada faktorů, z nichž některé s divadlem zdaleka nesouvisí. Úroveň divadelních souborů je samozřejmě určována jejich složením, mírou talentu členů, vůdčí uměleckou osobností, ale existuje i množství vlivů zvnějšku. V tomto smyslu se stává každý kraj specifickým celkem, protože téměř v každém kraji jsou tyto vlivy jiné (vývoj kultury, složení obyvatelstva podmíněné průmyslem, citlivost na módní trendy, kontakt s profesionály, tradice apod.). Tak někdy dochází k tomu, že práce divadelních souborů zůstává popletaná území domovského kraje, což lze nejdříve pozorovat na národních a celostátních přehlídkách, zejména na Jiráskově Hronově, kde by se měly kraje prezentovat skutečně tím nejlepším, co u nich v té které sezóně vzniklo. Jestliže krajská porota pracuje v izolaci jednoho kraje, stává se, že na vrcholné přehlídce vedle sebe stojí inscenace se značně rozdílnou kvalitou.

Cestou k vyřešení této situace je sjednocení hodnotitelských kritérií porot. Z iniciativy KKS Jihomoravského a Severomoravského kraje a KOS Západoslovenského kraje byl učiněn první krok k realizaci této myšlenky. Všechny tři kraje vybraly nejlepší inscenace sezóny a uspořádaly ve spolupráci s OKS ve Vsetíně, MNV a SKP Karolínka mezikrajsovou přehlídku, spojenou s odbornými semináři. Byla určena především okresním porotcům a odborným pracovníkům uvedených tří krajů.

Účastníci zhlédli inscenaci Aristofanovy komedie Mír v úpravě Petra Hacke, kterou s místním divadelním souborem Jana Honay nastudoval člen gottwaldovského Divadla pracujících Karel Semerád, Jihomoravský kraj doporučil inscenaci hry Oldřicha Daňka Životopis mého strýce v podání divadelního souboru SK ROH Kroměříž, kterou režíroval František Houdek, rovněž člen Divadla pracujících. Obě inscenace posléze reprezentovaly příslušné kraje na 55. Jiráskově Hronově. Ze Západoslovenského kraje přijelo do Karolínky Z-divadlo DO SZM Zeleneč s inscenací hry, napsané na motivy Kafkovy Proměny. Autorem i režisérem je Jozef Bednárík a Z-divadlo ji hraje pod názvem O tom, ako sa ráz zobudil pán Gregor Samša ve svojej posteli a zisčil, že sa premenyl na obľudný hmyz.

Odborné semináře byly nedílnou součástí přehlídky. Lektory seminářů byli zkušení odborníci: doc. Pravoš Nebeský, režisér Divadla brí Mrštík v Brně, vedoucí katedry režie JAMU a předseda krajské poroty, PhDr. Vít Závodský, brněnský kritik, člen krajského poradního sboru pro divadlo, PhDr. Miroslav Flešák, dramaturg Divadla pracujících v Gottwaldově a Alois Hajda, režisér Státního divadla v Brně, dlouholetý spolupracovník několika amatérských divadelních souborů. Lektory hovořili ve svých přednáškách o hodnocení jednotlivých složek inscenací, o způsobu a etice hodnocení, o složení porot, o funkci dramaturgie v amatérských divadlech. Přednášky byly doplňovány koreferáty odborníků ze Západoslovenského a Severomoravského kraje.

Někteří semináristé postrádali v programu seminářů větší množství konkrétních, praktických příkladů, někteří přijeli v očekávání, že jim bude předvedeno vzorové hodnocení, které by mělo neotřesitelnou platnost. Že takové hodnocení není možné udělat, protože nelze zcela potlačit subjekt hodnotitele, vyplynulo z přednášek. Čím je ovšem hodnotitel zkušenější a lépe orientovaný v celkové úrovni divadelnictví, tím blíže má k oné kýžené objektivitě. A přiblížení k ní bylo právě cílem setkání v Karolíně.

Miroslava Rumlenová

NAŠE LETNÍ ŠKOLY

"Letní herecká" v Lysicích

Je to akce, která se letos konala podesáté - už to je důkazem její úspěšnosti, užitečnosti a oprávněnosti. Po každé se na ni hlásí mnoho uchazečů a také letos byl zájem tak veliký, že by se musela konat ve dvou turnusech, aby se dostalo na všechny - už to svědčí o její přitažlivosti, atraktivnosti a potřebnosti.

Ano, řeč je o letní herecké škole, organizované Krajským kulturním střediskem v Brně, která proběhla letos v polovině července opět v Lysicích u Brna. Sjely se na ni čtyři desítky amatérských herců a režisérů, někteří poprvé, někteří jako posluchači druhého ročníku. Pod vedením pětičlenného pedagogického týmu, který tvořili doc. P. Hebeský, R. Míhula, J. Janovská, T. Vondrovič, Z. Boubelík a K. Cón, tedy dva režiséři, herečka, hudební režisér, choreograf a hudební skladatel, zabývali se v jednotlivých pracovních kroužcích elementárními prvky režijní a herecké tvorby. Začínalo se od hlasových a dechových rozcviček, herci se učili smát a plakat, pohybovat se na scéně, navodit pocit a prožitek, spojit slovo s pohybem a zas je od sebe oddělit, režiséři probírali základní typy aranžmá, práci s textem, vedení herců. To, co se dopoledne naučili, procvičovali odpoledne prakticky v drobných studkách a scénkách.

Týden může být doba krátká i dlouhá, podle toho, čím je naplněn a jak je využit. Společným jmenovatelem všeho počínání na letní herecké škole v Lysicích byla snaha o co nejúčelnější využití času a o získání co nejsevrubnějších znalostí. Nejde o to, udělat z někoho za týden herce či režiséra. Jde o zvládnutí základů, o pochopení principů tvůrčího přístupu, o schopnost samostatné práce na sobě. To vše letní herecká škola svým účastníkům dala a přispěla tak svým podílem i letos k úrovni amatérského divadla v Jihomoravském kraji.

jeu

Škola pantomimy - Strání 1985

Letošního ročníku Letní školy pantomimy, která byla KKS připravena ve spolupráci s ÚKVČ Praha ve Strání, okres Uherské Hradiště, se zúčastnilo 37 zájemců o tento tanečně dramatický obor. Celkem bylo rozesláno 185 informačních dopisů, které propagovaly tuto vzdělávací akci Krajského kulturního střediska Brno po celé ČSSR.

Poměrně velkému počtu frekventantů se věnovalo pět lektorů (Zdeněk Švehla, Vladimír Gut, Jiří Amerling, Jana Jančová, Zdeněk Janč). Seznamovali účastníky se základními pantomimickými technikami, praktickou dramaturgií, baletní přípravou, hereckým výrazem, základní a taneční pohybovou přípravou. Zajímavým obohacením školení byla ukázka metodiky základů stepové techniky. Součástí fyzicky náročného programu byly i ranní rozcvičky ke zlepšování kondice mladých frekventantů.

Program celého kursu probíhal podle organizačního řádu, který rozděloval pracovní den do 5 dvouhodinových celků, tvořených jednotlivými semináři a přednáškami. Všichni frekventanti byli rozděleni do 2 pracovních skupin, práce proto probíhala na více místech najednou - v tělocvičnách ZDŠ Strání a v sále OB Strání. Náročnému programu odpovídalo i zázemí restaurace Zámeček, která nám poskytla příjemné ubytování i stravování. (Drobné nedostatky byly řešeny k oboustranné spokojenosti.)

Lektoři a frekventanti Letní školy pantomimy 1985 hodnotili celou akci velice kriticky, u všech však převládalo uspokojení z dobře vykonané práce. Pro příští období bude vhodné přijímat do kursu nanejvýš 25 účastníků, což zaručuje dobré využití lektorů i kvalitní probrání látky.

Letní školy pantomimy je přínosem pro mladé zájemce o tento obor - v příštích letech budeme v započaté tradici pokračovat.

vjč

TÝDEN PRACOVNÍ A PŘÁTELSKÉ ATMOSFÉRY (o soustředění dramatické výchovy v Lysicích)

V prvním červencovém týdnu se do Lysic v blanenském okrese sjelo 35 zájemců o dramatickou výchovu dětí. Týdenní letní soustředění, pořádané Krajským kulturním střediskem v Brně v polovině prvního roku dvouletého cyklu vzdělávání v oboru dramatické výchovy dětí, se řídilo vzorovými osnovami ÚKVČ pro tuto činnost v intencích lidové konzervatoře.

Intenzivní celotýdenní práce se zabývala čtyřmi oblastmi: metodiku dramatické hry vedla Jindra Delongová, dlouholetá vedoucí kolektivu PIRKO při DPM města Brna a Soňa Pavelková z LŠU Praha, úvodem do režijní práce se zabýval Luděk Richter z DAMU Praha, výtvarným seminářem Silva Škrádková z Brna, pohybovou výchovu měl na starosti Aleš Zábaj, člen kolektivu vedoucích souboru PIRKO.

Práce všech pedagogů byla na vysoké úrovni a splnila svůj cíl - poskytnout vedoucím dramatických kroužků dětí i mladým zájemcům o tuto činnost základy režijních znalostí, metodiku dramatické hry a ukázky propojení výtvarných činností a pohybových improvizací v souvislosti s dramatickou výchovou. Součástí pohybové výchovy byly pravidelné denní rozcvičky zaměřené na svalovou práci, držení těla, tempa a rytmu pohybu.

Všichni seminariisté pracovali po celou dobu soustředění přesně podle svých denních časových plánů a plnění všech pracovních povinností se věnovali svědomitě s nejvyšším pracovním zaujetím. V závěru kursu vyjádřili přesvědčení, že nové poznatky a zkušenosti, které během soustředění získali, využijí v práci s dětmi.

Alena Závíšková

Hraní divadla v přírodě není žádné novum. Pokus o návrat této formy činnosti do života amatérských divadelních souborů už v minulém roce nebyl nepřipravený. Krajské kulturní středisko za účinné spolupráce většiny okresních kulturních středisek Jihomoravského kraje uskutěčnilo dva roky před prvním ročníkem tohoto typu festivalu důkladnou pasportizaci letních scén v okresech a dále vydalo studii scénografa Antonína Vorla k praxi a možnostem uvádění divadelních inscenací v přírodních podmínkách - tedy pod širým nebem.

Jako optimální přírodní areál jevílo se letní dějiště "Kraje beze stínu" v Krumvíři v okrese Břeclav. Po první loňské zkušenosti byla scéna upravena a dovybavena, pro letošní festival byl změněn i vloni nevyhovující deštivý červen za letos, žet, chladné září. Vytipovat vhodný termín je patrně nejtěžší...

Během dvou ročníků, v nichž se představilo sedm souborů s inscenacemi přenesenými z kukátkového prostoru, a to pouze ve večerních představeních, ověřila se větší únosnost veseloherního žánru (úspěšný KUBO květenského divadelního souboru, KOMEDIE O CHYTROSTI ořeckých, CHUDÁK MANŽEL klobouckých nebo DVA MUŽI V ŠACHU žďárských). Celá myšlenka obnovení divadla v přírodě má svůj základ v inspirování co největšího počtu našich divadelních souborů k využití mnoha jihomoravských letních pracovišť, hledání možností v blízkosti např. památkových objektů, letního soustředění rekreatantů - prostě přemýšlet dostatečně a předstihem. Udělat tím jistou zkušenost i radost sobě a divákům neméně.

-zb-

Cena Antonína Vorla za scénografii

Na jaře roku 1984 odešel scénograf Antonín Vorl, který celých čtyřicet let své profesionální práce spojil s odborně metodickou i praktickou spoluprací s divadelními ochotníky. V ocenění jeho zásluh založilo Krajské kulturní středisko v Brně po schválení odborem kultury Jm KNV a po vyjádření krajské odbočky SČDU cenu za scénografii nesoucí jeho jméno. Cenu tvoří diplom a přetiskem Vorlova návrhu na scénu před zámečkem z Jiráskovy Lucerny a dále finanční odměna. Cena bude udělována v soutěžích amatérského divadla za nejlepší návrh a realizaci scénické výpravy či při pracovních nebo životních jubileích amatérských scénografů ředitelem KKS.

Po dva zářijové víkendy (13. - 15.9. a 20. - 22.9.) patřily Poděbrady divadlu. 13. ročník Festivalu mladého amatérského divadla měl opět ty přednosti, které taková nesoutěžní přehlídka může přinést, kvalitu a inspirativnost předvedených představení, zasvěcené a zpravidla kvalitně vedené diskuse, zároveň i výbornou atmosféru a příležitost k setkání divadelníků z celé republiky. Postupový klíč je jednoduchý. Na základě doporučení spolupracovníků z krajů a okresů vybírá představení pro festival přímo jediná výběrová komise, bez jakýchkoliv předkol. Festival si klade vysoké cíle, shromáždit v přehlídce vše nejlepší, co v běžné divadelní sezóně v inscenační tvorbě tohoto typu vzniklo. Nás může těšit, že účast souborů z našeho kraje je již zcela samozřejmá. Letos to bylo brněnské Vadidlo, přičemž účast by si jistě zasloužila ze souborů netradičního divadla ještě alespoň Nepojízdná housenka.

Vadidlo se festivalovému publiku představilo poprvé, a to svou autorskou inscenací "Hmm ...", poslední hrou tohoto mladého souboru, reagující ještě na myšlenkový svět středoškolské mládeže. Značná apelativnost představení byla v Poděbradech přijata rozporně - se souhlasným přitakáním i s výhradami k dnes už neúměrné jednoduchosti zvolených výrazových prostředků zejména při vyjádření Zla. V kontextu ostatních představení prvního festivalového víkendu obsahovalo vystoupení brněnského souboru, věkově nejmladšího ze zúčastněných, názvuky odlišného divadelního vidění a vyznačovalo se značnou inspirativností.

Vystoupení všech souborů o prvním víkendu můžeme rozdělit na divadla (především) tématu a divadla (především) formy. Z divadel (především) tématu byla téměř bez výhrad po zásluze přijata zpověď Radima Vašíčky Tajemství vodních květů (divadlo Orfeus Praha), ozdobená vavříny vítěze letošního Wolkrova Prostějova. Po stránce tematické, jako zpověď "klasika" žánru divadla poezie, ale vlastně i po stránce formální patří představení pražského Orfea k vrcholům uplynulé divadelní sezóny.

Především formálním gejezírem nápadů a výstupů bylo představení Grotesky, kterou pro pražský soubor DOFRAPO podle předlohy Kurta Vonneguta Jr. přepracoval vedoucí souboru Petr Lébl. Na představení zaujala mimo jiné výborná a neobvyklá výprava (Petr Lébl), kvalitní herecké výkony prakticky celého souboru i koncepce inscenace. K nedostatkům patří určitá odvozenost problému a závislost na literární předloze. Přes všechny výhrady je tento pokus o Vonneguta výrazným činem v divadelnictví nejen amatérském.

S jistými rozpaky bylo přijato představení divadla AHA! z Lysé nad Labem Tragedyje masopustu čili Poslechněte, lidé, které zaujalo především kvalitou hudebního plánu inscenace a interpretační dovedností souboru. Představení jako celek vyznělo spíše jako hledání adekvátního vyjádření tématu.

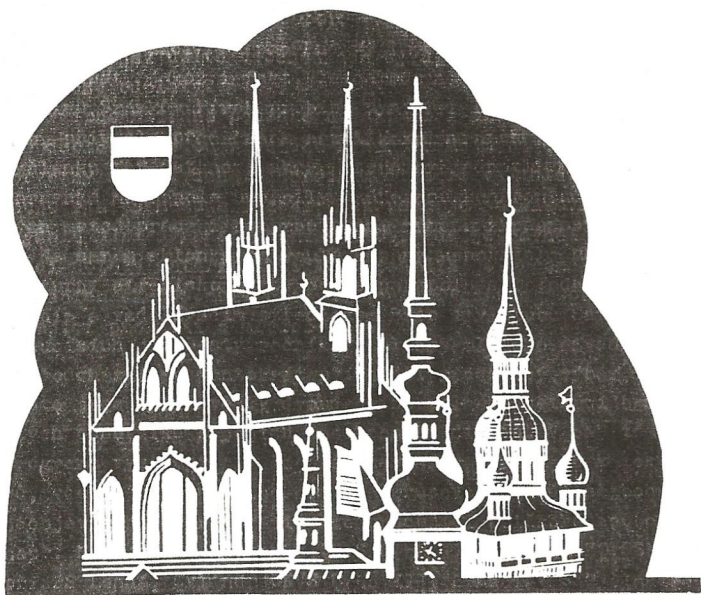
Zklamáním bylo vystoupení Z-Divadla ze Zelenče, které předvedlo vlastní dramatizaci (Josef Bednárik a kolektiv Z-Divadla) povídky Franze Kafky Proměna pod názvem O tem, ako sa ráz zobudil pán Gregor Samsa vo svojej posteli a zisčil, že se premenyl na obludný hmyz. Zelenčtí prokázali i tentokrát svébytné divadelní vidění, kvalitní herecké schopnosti i umnost jazykové stylizace, zarážející však byla nevyjasněnost koncepce, která zrušila svět Kafkovy předlohy bez odpovídající náhrady. A nejlepší nakonec: Divadelní klub Jirásek z České Lípy, úspěšný soubor z letošního Jiráskova Hronova své kvality v Poděbradech jen potvrdil. V úpravě Václava Klapky vyzněla Shakespearova hra Jak se vám líbí (u "Jirásků" Jak se vám líbí "Jak se vám líbí?") jako herecký koncert plný smíchu, a dobré pohody, vycházející z nejlepších tradic lidového komediantství, aniž by tvůrci rezignovali na tematické kvality díla. Shrnutí a podtrženo: první festivalový víkend v Poděbradech přinesl převážně kvalitní představení a prokázal oprávněnost tohoto typu divadelního setkání.

Milan Tríska

A black and white woodcut-style illustration. A large, muscular hand with thick, wrinkled skin is shown from the side, firmly gripping the top edge of a thick, rectangular book. The hand's fingers are curled over the top, with the thumb pressing down. The book has a textured, possibly leather or cloth, cover. The spine of the book is visible on the right side, showing vertical lines and a small, dark, irregular mark or hole near the bottom. The background is dark and textured with cross-hatching, suggesting a shadowed surface. The overall style is graphic and dramatic, with strong contrasts between light and shadow.

ženomže, jak už to v pohádkách bývá, každé zlo dojde za-
sloužené odplaty.

Vtipně napsaná pohádka na aktuální protiválečné téma
je doplněna řadou písniček a hudbou Mojmíra Ballinga. Po-
prvé byla provedena v Horáckém divadle v Jihlavě, vystu-
puje v ní 9 mužů a 3 ženy, dekorace je náznaková. Text
vydala DILIA Praha v červnu 1985, kde je rovněž k dispo-
sici notový materiál. Čejkova pohádka je určena dětem zá-
kladních škol a může být vhodnou příležitostí pro soubory
hrající pro děti a mládež.

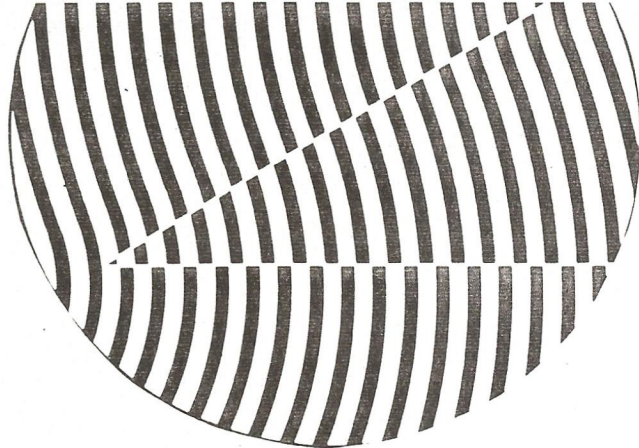

Experimenty, konvence i rozpaky

Město Brno má v oblasti amatérského divadelnictví
(zejména pak v okruhu souborů experimentálního a autorské-
ho typu) v rámci ČSR poněkud výjimečné postavení. Tato
skutečnost, jakož i fakt, že národní přehlídka těchto ko-
lektivů Šrámkův Písek probíhá nyní jen každým druhým ro-
kem, přivedla před časem několik kulturních institucí na
myšlenku pořádat nové akce, které by jednotlivým souborům
moravské metropole umožnily vzájemnou konfrontaci odliš-
ných metod práce i bezprostřední výměnu zkušeností.

Na samém sklonku uplynulé sezóny uspořádalo Městské
kulturní středisko S. K. Neumanna spolu s Obvodním kul-
turním a vzdělávacím střediskem Brno I v klubu Satelit v
Bohunicích již šestý ročník Přehlídky mladého divadla.
Nepředcházela mu tentokrát přísnější výběr, a
proto jsme byli svědky dvoudenního volného setkání brněn-
ských ochotníků a jejich zasvěcených diváků. V nabitém
programu vystoupilo v 11 představeních celkem 10 kolekti-
vů, včetně zahraničního hosta. Z různých důvodů se bohužel
neobjevily některé pravidelně pracující špičkové soubory,
např. Nepojízdná housenka OKVS Brno II, Vadidlo ZO SSM
při PS Leáná, Cyklindr OKVS Brno III, Hrnec FV SSM elektro-
technické fakulty VUT nebo nejnovější objev - Ochotnický
kroužek OKVS Brno V. Součástí akce byl také seminář, v
němž si účastníci vyměnili názory nejen na jednotlivá
zhlédnutá představení, ale také na možnosti a formy své
budoucí spolupráce.

Úvodní vystoupení náleželo reprezentantu poslední ná-
rodní přehlídky vysokoškoláků ČSR, souboru FV SSM filozo-
fické fakulty Univerzity J. E. Purkyně a jeho koncertně
provedené folkrockové opeře Petra Váši Bledá dívka s da-
lamánky. Ukázkou tradičně pojaté komorní satiry nabídl
Svatoboj DK ROH k.p. Zbrojovka, který v dramatizaci a re-
žii Václava Müllera sehrál povídku Bulhara Stanislava
Stratieva Neuvěřitelné ráno. Hereckým apetitem nahrazovalo
prozatímní nedostatek jevištních zkušeností Divadlo ze

zkumavky ZV SSM Lachema s komedií Carla Goldoniho Tyrani.
Náročnější podívanou připravil Triangl OKVS Brno III,
který se za vedení Ladislava Kozlovského v inscenaci zva-
né Kasperiana pokusil o scénické variace románu Jakoba
Wassermanna Kašpar Hauser. Příjemnou, ale nikterak mimo-
řádnou pantomimickou hříčku Am, Stram, Gam svého vedoucí-
ho Fernanda Costy přivezla skupina Caixa de Pandora (Pan-
dořina skříňka) z Porta, host Divadla "X" MĚKS S. K. Neu-
manna. Hovory na útěku Bertolta Brechta a Zdenka Turby
které uvedla Ikaka, si zachovaly i po čtyřech sezónách
svou myšlenkovou působivost a interpretační preciznost.

Dvěma představeními pásma hravých, děti aktivizujících
veršů Jiřího Záčka Ahoj, moře zahájilo druhý přehlídkový
den Domino OKVS Brno I. Nápaditost nechyběla ani úspěšné-
mu účastníkovi posledního Akademického Brna, partě studentů
anglistiky filozofické fakulty UJEP The Gypsywood Players.
Anglicky uváděná pesáž ze hry Willise Halla Únos o váno-
cích počítala rovněž s bezprostřední spoluprací hlediště.
Člen Studia "X" Martin Řezáč se prezentoval vlastní je-
vištní adaptací filozofického horroru Ladislava Fukse
Spalovač mrtvol. Nepříliš vydařeným návratem k hudební
hře Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra Člověk z půdy (režie
Jiří Skála) uzavřela festival experimentální skupina Ne-
botak Komorní scény ZV ROH MEZ Brno.

Na rozdíl od prvních ročníků Mladého divadla (většinou
probíhaly ve Vysokoškolském klubu SSM na Gorkého ulici,
výjimečně též pod širým nebem na útulném historickém ná-
dvoří MĚKS) se zlepšila samotná organizace přehlídky,
i když se ani tentokrát nevyhnula programovým změnám na
poslední chvíli. Například bychom uvítali také důkladnější
dokumentaci k jednotlivým vystoupením, ať už ji souhrnně
zajistí organizátoři přehlídky nebo jednotlivé soubory
samy. Současná koncepce přehlídky jako neregulovaného sle-
du nestudování všech přihlášených souborů už z časových
důvodů neumožnila zařadit jakékoli hodnotící debaty bez-
prostředně po představeních, takže se méně zkušené soubory
mohly orientovat jen podle ohlasu u diváků, jichž se ten-
tokrát sešlo opravdu hodně.

I když poslední ročník Přehlídky mladého divadla nepři-
nesl vždy výjimečné umělecké zážitky, byl cenným pokusem
soustředit do jednoho sálku příznačné ukázky hledání a
tvůrčího kvasu současného brněnského amatérského divadla.

Vít Závodský

PŘEDSTAVUJEME

PŘEDSTAVUJEME: Hana a Marek Kratochvíloví
(nar. 1939 a 1970)

OBOR: Malé loutkářské formy a individuální výstupy

Od roku 1979 soutěží za okres Brno-venkov v sólových výstupech s loutkou a v malých loutkářských formách. V roce 1979 vystupovali ve finále Loutkářské Chrudimi (Mil. Lukešová: Kdo chce koťátko - použité loutky rukavicové).

V roce 1983 po oblastním kole IVL byli pozváni do chrudimského semináře pro učitelky MŠ. V rámci tohoto semináře se hráli zdramatizovanou pohádku Jos. Čapka O pyšné noční košilce - použité loutky maňasci a oživené rekvizity.

Letošního roku, opět v rámci chrudimských seminářů, uvedli Macourkův Ostrov pro 6 000 budíků (oživené předměty) a Mikulkovu Hasičmaní princezničku - válcové loutky, výtvarnice Jitka Klimešová. Některé hříčky, které H. Kratochvílová zdramatizovala, byly již dříve vydány Mladou scénou v Hradci Králové. Nyní připravuje jejich vydání také Krajské kulturní středisko v Brně.

Od roku 1976 se s. Kratochvílová zúčastňuje všech školení, pracovních soustředění a dalších akcí, které pro loutkáře Jihomoravského kraje pořádá ve spolupráci s loutkovým divadlem Radost Krajské kulturní středisko v Brně.

Dva nové soubory

Zdálo by se, že kromě nedávného data vzniku nemají nic společného, nicméně pokaždé jde o soubor netradičního divadla a pokaždé přistupují jeho členové ke své výpovědi veskrze osobitě a originálně: Divadlo poezie E + 2b9 při ZO SSM Podniku racionalizace řízení a výpočetní techniky ve Znojme a Ochotnický kroužek při OKVS Brno 5.

O pár měsíců starší znojemský soubor zařadil do svého představení, nazvaného Vzpomínky na zítřek, cosi jako symbol současné doby: mikropočítač s obrazovkou. Verše Josefa Novotného jsou doprovázeny grafikou, která je promítána na obrazovku připojeného televizoru. Inscenace s pomocí tohoto neobvyklého prostřednictví usiluje o postžení a vyjádření vlivu počítačové techniky na psychiku současného člověka.

Ochotnický kroužek je nejmladším brněnským souborem. Sešli se v něm lidé různých profesí, dělníci, středoškolační, vysokoškolační, většinou odchovanci Dětského studia Divadla na provázku. Koncem června se v sále Kulturního domu na Šelepově ulici představili svou první inscenací, dramatisací románu F. Kafky Amerika ve scénické úpravě a režii A. Pitinského a P. Osoleobě. Znameníť scénář, nápaditá režie, adekvátní hudební složka i přesné herecké výkony zařadily Ochotnický kroužek rázem mezi nejpozoruhodnější brněnské mladá divadla.

Oběma souborům přejeme vytrvalost, dobré pracovní podmínky, mnoho úspěšných repríz a nevysychající invenci a chuť do práce na dalších inscenacích.

om

DIVADELNÍ ZÁPISKY
Amatérské divadlo / Netradiční a autorské divadlo /
Loutkové divadlo / Umělecký přednes

Příspěvky zasílejte na adresu:
Krajské kulturní středisko, útvar ZUČ
Šilingrovo náměstí 2, 602 00 Brno.

Vydává Krajské kulturní středisko Brno, Šilingrovo nám. 2.
Obálka a grafická úprava František Borovec.
Odpovědná redaktorka PhDr. Jaroslava Suchomelová.
Tiskne Krajské kulturní středisko v Brně.
Náklad 300 výtisků. Zdarma - neprodejné.